

NADA PUTTAR-GOLD

Marija Barbieri

U opernom svijetu *mezzosopranistica* Nada Puttar-Gold bila je posebna pojava, dostojanstvena dama koja je imponirala ne samo svojim raskošnim glasom dubina kontraalta s visinama dramskog soprana i besprijekornom muzikalnošću nego i otmjenom ljepotom scenskog nastupa. Bilo na sceni ili na koncertu osvajala je profinjenošću i plemenitošću izraza, kao i dubokim poniranjem u srž glazbe.

Nada Puttar-Gold rođena je Varaždinu 5. studenoga 1923. godine. Njezini prvi susreti s glazbom bili su, kako je nekada bio običaj u građanskim obiteljima, s glasovirom, koji je doduše počela učiti tek s jedanaest godina. Završila je srednju muzičku školu i nastavila privatno uzimati satove kod uglednoga profesora Muzičke akademije u Zagrebu Svetislava Stančića. Glasovir je bio i ostao njezina prva glazbena ljubav, ali kad je profesoru Stančiću jedanput otpjevala ariju Dalile, on joj je vrlo oštromno savjetovao da napusti studij glasovira i potpuno se posveti pjevanju.

Pjevanje je najprije učila kod Milana Reizera i nekadašnje slavne altistice zagrebačke Opere Marte Griff-Pospišil, a onda kod Lava Vrbanica, kod kojega je i diplomirala. Bila je toliko darovita da je, još prije diplome, u listopadu 1948. godine došla u Operu Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu na poziv ravnatelja Milana Sachsa i uz posebnu dozvolu ministarstva još kao studentica primljena je u stalni angažman 1. siječnja 1949. godine. Debitirala je 11. veljače u nevelikoj, ali vrlo zahtjevnoj ulozi Vanje u Glinkinu "Ivanu Susanjinu".

Već 1950. godine, samo nešto više od godinu dana nakon debija, osvojila je prvu nagradu na Međunarodnome pjevačkome natjecanju u Verviersu u Belgiji, a belgijski tisak nije štedio riječima pohvale ističući njezinu "ljepotu tembra, veliku lakoću i snagu glasa, njegovu ujednačenost, velik opseg neuobičajen za kontraalt od dubokog e do visokog c" te "šarm u interpretaciji i izrazitu glazbenu osobnost". Oduševljeni kritičar završio je osvrt riječima: "Kakav talent, kakva tehnika, kakva škola!"

Slijedile su nove, velike i važne uloge za mladu pjevačicu. Nije navršila ni 28 godina a nastupila je u prvoj poslijeratnoj obnovi Verdijeva "Krabuljnog plesa" pod ravnanjem Milana Sachsa 20. ožujka 1951. godine. Pjevali su velikani zagrebačke Opere Josip Gostič i Vilma Nožinić, a s njima su se ravnopravno *nosili* mladi i perspektivni Vladimir Ruždjak i Nada Puttar-Gold. U Beču je pjevala *mezzosopransku* dionicu u Verdijevu "Requiemu". Za bečki tisak bila je "najveće otkriće večeri", njezin "snažan glas zvučao je izvanredno meko i lako", a "pjevačka tehnika i muzikalnost bile su na zavidnoj razini." Već na početku 1952. pjevala je vrlo tešku ulogu Amneris u Verdijevoj "Aidi" i ona je postala takoreći njezinim zaštitnim znakom. Slučaj

je htio da je prvi put pjeva u Zagrebu, drugi u Beogradu, a treći u Beču. Pjevala ju je nebrojeno puta, ali nastupi na Peristilu u Splitu u sklopu Splitskoga ljeta godinama su bili, i ostali, među izabranim neponovljivim uzletima te manifestacije. Jednako tako nezaboravan bio je i njezin Orfej, čiji se pjev razlijebao kamenim zdanjem Peristila klasičnom čistoćom linije i orguljskom raskoši *mezzosopranskoga* glasa. Potresna je bila njezina Didona u podrumima Dioklecijanove palače. Na Splitskome ljetu pjevala je i *mezzosopransku* dionicu u Verdijevu "Requiemu" i suvereno prenosila ljepotu te uzvišene sakralne glazbe.

Njezina se karijera sjajno razvijala. U osam godina u zagrebačkoj Operi otpjevala je četrdesetak uloga. Sljedeća premijera Verdijeve opere u kojoj je pjevala bio je "Trubadur" 1954. godine. Opet su se, ovoga puta pod ravnanjem Demetrija Žebrea, zajedno našli proslavljeni veterani Vilma Nožinić i Josip Gostič s mladim snagama Nadom Puttar-Gold i Vladimirom Ruždjakom. Nizale su se nove uloge i nove premijere, novi, sve važniji nastupi. U sezoni 1954./1955. ostvarila je još jednu svoju nezaboravnu kreaciju - Charlottu u "Wertheru" Julesa Masseneta. Osvajala je u njoj profinjenošću i plemenitošću izraza, scenskom ljepotom i dubokim uživljavanjem u lik. Ona i Rudolf Francl bili su uistinu Massenetov par iz snova, koji je glazbeno nadahnuto vodio Mladen Bašić. U siječnju 1955. godine na velikom je gostovanju zagrebačke Opere u Stoll Theatreu u Londonu pjevala Končakovnu u Borodinovu "Knezu Igoru". Tih je godina prije odlaska u svijet ostvarila nekoliko posebno dojmljivih kreacija: Gotovčevu dramatsku heroinu Milu Gojsalića, Bizetovu Carmen i Santuzzu u Mascagnijevoj "Cavalleriji rusticani". U zagrebačkoj Operi bila je u stalnom

angažmanu do kolovoza 1956. godine. Te ju je godine slušao jedan od velikih svjetskih redatelja Karl Ebert, intendant berlinske tada još Gradske a poslije Njemačke opere i angažirao za stalnu članicu. Iz Berlina je 1961. godine otišla u Državnu operu u Frankfurt i tamo ostala do 1964. godine. Zatim je bila slobodna umjetnica. U nekoliko godina djelovanja u tim velikim glazbenim središtima, surađujući s vrhunskim dirigentima, redateljima i partnerima te gostujući u šezdesetak velikih europskih gradova, Nada Puttar-Gold proširila je svoj standardni zagrebački *mezzosopranski* repertoar likovima u djelima Richarda Wagnera i Richarda Straussa, Crkvenjarkom u Janačekovoj "Jenufi" i Mrs Quickly u Verdijevu "Falstaffu", da spomenemo samo najvažnije. Dirigirali su joj Hans Knappertsbusch, Karl Böhm, André Cluytens, Lorin Maazel, Georg Solti, Vittorio Gui, Alberto Erede, Francesco Molinari-Pradelli. Čest joj je partner bio i Dietrich Fischer-Dieskau. Gostovala je u Italiji, Francuskoj, Španjolskoj i Rusiji. Pjevala je vrlo zahtjevne uloge kao što su Kundry u Wagnerovu "Parsifalu" i Ortrud u "Lohengrinu", a nastupala je mnogo, ponekad danomice, što je rijetkost kod pjevača. U međuvremenu je u Zagrebu ostvarila još dvije osobito dojmljive kreacije u kojima su jednako dolazile do izražaja ljepota njezina glasa velikog opsega, i ljepota fraze duga belkantističkog luka: Saint-Saënsovu Dalilu i Verdijevu Eboli u "Don Carlosu". U zagrebačku Operu Nada Puttar-Gold vratila se u travnju 1969. godine. Njezin glas zadržao je sva svojstva koja su ga uvijek krasila: raskošno bogatstvo boje i zvuka, savršenu intonaciju, sav svoj velik opseg i ujednačenost registara. I u tim je godinama osvajala jednom od svojih krunskih uloga - Azucenom. U zagrebačkoj Operi ostala je do odlaska u

mirovinu u prosincu 1979. godine. Od tada je bila profesorica pjevanja na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Zbog svoje velike muzikalnosti i pjevačke kulture, bogate palete dinamičkih gradacija i nijansa te smisla za postizanje pregnantnosti u dramatskom izrazu i na koncertnom podiju, Nada Puttar-Gold bila je i istaknuta koncertna pjevačica. Njezina koncertna djelatnost obuhvaćala je nastupe u velikim vokalno-orkestralnim djelima kao što su Bachove "Muka po Mateju", "Muka po Ivanu", "Missa u h-molu" i "Magnificat", Mozartov "Requiem" i "Krunidbena misa", Pergolesijeva i Vivaldijeva skladba "Stabat Mater", Händelovi i Mendelssohnovi oratoriji, Beethovenova "Deveta simfonija" i "Missa solemnis", već spomenuti Verdijev "Requiem", te solističke koncerte s popijevkama talijanskih, njemačkih, francuskih, ruskih, španjolskih, talijanskih i hrvatskih autora.

Tijekom karijere nastavila je surađivati s profesorom Vrbanićem, i taj stalni rad na izgrađivanju glasa i usavršavanju pjevačke tehnike, nevjerojatna marljivost i odanost svojem zvanju, sjajna muzikalnost, uzoran profesionalni odnos i čelično zdravlje omogućili su joj da svladava ulogu za ulogom, da ih tijekom tri desetljeća duge karijere otpjeva pedesetak i ima oko tisuću nastupa. Bila je pravi dramski *mezzosopran*, tamne boje alta i razvijenoga sopranskog registra, ujednačen u cijelom velikom opsegu, kakvih danas ima sve manje. Bila je jedna od onih pjevačica koje su davale sjaj zagrebačkoj Operi i pridonosile njezinu međunarodnom ugledu. Za taj svoj veliki doprinos hrvatskoj glazbenoj reprodukciji dobila je 2011. godine Nagradu hrvatskog glumišta za svekoliko umjetničko djelovanje.